

UNU

Vărul lui, Freddie, l-a recrutat pentru jaf într-o noapte toridă de la începutul lunii iunie. Ray Carney avea parte de una dintre zilele lui de alergătură – la periferie și în centru, gonind prin tot orașul. Cu motorul pornit tot timpul. Mai întâi s-a dus pe Strada Radiourilor, să descarce ultimele trei console, două RCA-uri și o Magnavox, și să ridice televizorul pe care-l lăsase la reparat. Renunțase la aparatele de radio, nu mai vânduse nici unul de un an și jumătate încoace, deși le tot scăzuse prețul și se tot milogise de clienți. Acum zăceau în subsolul de care avea nevoie pentru fotoliile ce urmau să-i sosească de la Argent săptămâna viitoare și pentru orice ar mai fi pescuit în după-amiaza aceea din apartamentul cucoanei răposate. Cu trei ani în urmă, aparatele de radio erau ultimul răcnet în domeniu; acum, niște pături pufoase le acopereau carcassele lucioase din lemn de mahon, legate de platforma camionetei cu chingi de piele. Camioneta sălta în făgașele săpate în asfaltul de pe West Side Highway.

Taman în dimineața aceea, în *Tribune* apăruse un nou articol despre decizia consiliului local de a demola șoseaua supraînălțată. Drumul ăla fusese, de la bun început, făcut de mântuială, îngust, cu pavajul așternut în dorul lelii. În zilele frumoase se lăsa cu câte un ambuteiaj și un tămbălău monstru de claxoane și înjurături, iar în zilele ploioase hârtoapele deveneau niște lagune perfide, bătînd sinistru. Săptămâna trecută, un client intrase în magazin cu capul înfășurat de jur-împrejur

ca o mumie – pocnit de o bucată desprinsă din balustradă în timp ce trecea pe sub mizeria aia de drum. Zicea c-o să dea în judecată consiliul local.

— Ai tot dreptul s-o faci, îi spusese Carney.

În preajma lui 23rd Street, roțile camionetei mușcară dintr-o groapă adâncă și Carney se temu că unul dintre aparatele RCA o să zboare de pe platformă direct în râul Hudson. Răsuflă ușurat când reuși să se strecoare de pe șosea, în dreptul lui Duane Street, fără vreun incident.

Omul lui Carney de pe Strada Radiourilor își avea atelierul undeva pe la mijlocul Cortlandt-ului, în vecinătatea Greenwich-ului, chiar în centru. Găsi un loc de parcare în față la Samuel's Amazing Radio – REPARĂM TOATE MĂRCILE – și se duse să verifice dacă Aronowitz e înăuntru. În ultimele șase luni găsisse de două ori atelierul închis după tot drumul bătut până aici.

Acum câțiva ani, când trecea prin fața vitrinelor ticsite cu marfă, era ca și cum ar fi trecut de pe un post pe altul pe scala unui radio – dintr-un magazin se revărsa pe stradă, zgomotos, jazz-ul din difuzoare, din următorul simfoniile nemțești, apoi ragtime-ul și așa mai departe. S & S Electronics, Landy's Top Notch, Steinway the Radio King. Acum avea șanse să audă, mai curând, rock and roll-ul, nada aruncată adolescenților, și să găsească vitrinele ticsite cu televizoare, cu ultimele minuni produse de DuMont, Motorola și celelalte firme. Consolele din lemn de esență tare, de culoare deschisă, noile aparate de radio portabile și combinațiile hi-fi trei în unu, cu tubul catodic, comutatorul de canale și masa turnantă elegant asamblate într-o singură carcasă. Neschimbat rămăsese doar traseul șerpuitor al lui Carney pe trotuar, printre pubelele și gălețile uriașe cu tuburi electronice, transformatoare audio și condensatoare care atrăgeau cârpații de peste tot la întretărirea statelor New York, New Jersey și Connecticut. Găseai acolo, la un preț rezonabil, orice piesă, orice marcă, orice model de care aveai nevoie.

În cer apăruse o gaură acolo unde înainte se aflase supraînălțatul Ninth Avenue. Lucrul ăla care dispăruse. Când era mic, taică-său îl luase cu el de două-trei ori în misiunile lui misterioase. Lui Carney uneori i se părea că, pe lângă muzică și freamătul străzii, încă aude huruitul trenului.

Aronowitz stătea cocârjat deasupra unei teighele de sticlă, cu o lupă fixată în orbită, studia un condensator.

— Domnul Carney, zise el tușind.

Pușini albi i se adresau cu „domnule“. Cel puțin în centru. Când a venit prima oară cu treabă pe Stradă, angajații albi s-au făcut că nu-l văd, ocupându-se de clienții pasionați care intrau după el. Și-a dres glasul, a schițat un gest, dar a rămas o stafie neagră ce trecea din magazin în magazin, adunând umilință după umilință până când a urcat treptele negre, de fier, ale magazinului Aronowitz & Fiii, iar proprietarul l-a întrebat „Cu ce vă pot ajuta, domnule?“. Cu ce vă pot ajuta, de-a dreptul *Cu ce vă pot ajuta?* Cu totul altfel decât *Ce cauți aici?* Carney se descurcase la viața lui cu aceste variațiuni.

Atunci, în prima zi, i-a spus lui Aronowitz că are de reparat un aparat de radio; tocmai își alesese ca ocupație secundară afacerea cu aparate la mâna a doua, dar în stare bună. Când a încercat să-i explice care-i buba, Aronowitz i-a tăiat macaroana și s-a apucat de treabă, a deșurubat carcasa. În timpul vizitelor următoare, Carney nu și-a mai bătut gura de pomană, s-a mulțumit să așeze aparatele dinaintea maestrului și l-a lăsat să procedeze cum știe el. De regulă, ofta și mormăia istovit în timp ce examina defecțiunea tatonând-o scurt, rapid, cu instrumentele lui argintii. Multimetrul testa siguranțele și rezistoarele; calibra tensiunea și scotocea prin tăvițele fără etichete din sertarele de oțel înșirate pe pereții magazinului întunecos. Dacă apărea vreo problemă mai gravă, Aronowitz se răsucea pe scaun și o zbughea în atelierul din spate mormăind și mai abitir. Lui Carney îi amintea de o vereriță din parc, țâșnind ca nebuna după nucile căzute pe jos. Poate că ceilalți vereriței de pe Strada Radiourilor înțelegeau genul ăsta de comportament, dar acestui ageamiu el îi părea o țăcăneală animalică.

Adesea, Carney ieșea pe stradă să-și ia un sendviș cu șuncă și cașcaval și-l lăsa să-și vadă de treabă în tihnă.

Nu exista ca Aronowitz să nu-i efectueze de fiecare dată reparația și să nu-i găsească piesa de schimb necesară. Totuși, noile tehnologii îl vexau pe bătrân și, de regulă, îl ruga pe Carney să revină a doua zi după televizoare sau peste o săptămână, când urma să sosească noul tub catodic sau noua lampă. Refuza umilința de-a bate la ușa unui concurent, să se miloghească de el. De-aceea se afla acolo Carney în dimineața aceea. Cu o săptămână în urmă își lăsase acolo televizorul Philco cu diagonala de 55 de centimetri. Acum, dacă are noroc, bătrânul o să-l scape de aparatele de radio.

Carney căra unul dintre RCA-urile voluminoase în magazin și se întoarse după celălalt.

— L-aș fi pus pe băiat să te ajute, îi spuse Aronowitz, dar a trebuit să-i reduc programul de lucru.

Băiatul, pe nume Jacob, un adolescent ursuz, ciupit de vărsat, de loc din Ludlow Street, de la mahala, nu lucra acolo de mai mult de un an de zile, din câte își dădea seama Carney. „& Fiii“ de pe firmă era doar o simplă expresie a dorinței de mai bine – soția lui Aronowitz se mutase de mult înapoi în Jersey și locuia la sora ei – dar fanfaronada și bravada erau nelipsite în lumea afacerilor de pe Strada Radiourilor. Top of the City, House of Values, Cannot Be Beaten¹. Cu câteva decenii în urmă, avântul luat de industria electronică transformase cartierul într-un teatru al năzuințelor de parvenire ale imigranților. Lansează-ți afacerea, convinge-ți clientela și ridică-te din apartamentul sordid în care stai înghesuit. Dacă treaba merge șnur, deschide-ți o a doua locație, extinde-te în magazinul de alături, care a dat faliment. Lasă-le afacerea fiilor tăi și retrace-te într-o suburbie nouă din Long Island. Asta dacă treaba merge șnur.

1. În traducere aproximativă: Fruntea Orașului, Casa Valorilor, De Neînvinși.

Carney își zise că Aronowitz ar trebui să renunțe la chestia cu Fiii și să caute ceva mai șic: Atomic TV & Radio, Jet Age Electronics¹. Asta ar însemna o răsturnare a relației dintre ei, căci Aronowitz era cel care îi dădea sfaturi, ca de la un întreprinzător la altul, din categoria „Doctore, vindecă-te pe tine însuși”². Carney nu avea nevoie de ponturile bătrânului în legătură cu contabilitatea de zi cu zi sau cu promovarea mărfii. Diploma lui de absolvent în managementul afacerilor atârna pe peretele din biroul său, alături de o fotografie cu autograf a cântăreței Lena Horne³.

Carney duse înăuntru cele trei aparate de radio. Circulația de pe trotuarele Străzii Radiourilor nu mai era ca pe vremuri.

— Nu, nu sunt paradite, îi spuse el lui Aronowitz, în timp ce acesta își desfășura trusa de ustensile, un sul de postav cu fante. M-am gândit că, poate, o să ai nevoie de ele.

— N-au nimic?

Ca și cum ceva ce funcționa normal ar fi fost o propunere ciudată.

— M-am gândit că, dacă tot vin să ridic televizorul, o să te întreb dacă te interesează.

Pe de o parte, la ce i-ar trebui unui specialist în radiouri un aparat de radio, dar, pe de altă parte, orice om de afaceri are și un hobby. Știa că așa stau lucrurile și cu Aronowitz.

— Să le demonțezi pentru piese de schimb sau mai știi eu ce.

— Piese de schimb, bombăni Aronowitz cu umerii căzuți. Bine că n-am clienți, dar am piese de schimb, domnule Carney.

— Mă ai pe mine, Aronowitz.

— Te am pe dumneata, domnule Carney. Și ești unul de nădejde.

1. Radio & TV Atomic, Electronica Epocii Turbo.

2. Vechi proverb care apare și în *Evanghelia după Luca* (4:23).

3. Cântăreață și dansatoare americană de culoare (1917–2010), activistă pentru drepturi civile.

Se interesă de soția și fiica lui Carney. Aduce barza un bebeluș? Mazel tov. Își trecu degetul mare de-a lungul bretelelor negre și chibzui. Firicelele de praf pluteau prin aer.

— Cunosoc un tip din Camden, spuse Aronowitz, e specializat pe-așa ceva, îi plac aparatele RCA. Poate-l interesează. Sau nu. Lasă-mi-le și, când mai treci pe-aici, o să-ți spun cum a mers treaba.

Mai era și Magnavox-ul, cu carcasa din lemn de nuc, cu difuzorul cu diametru de 45 de centimetri, cu pick-up Collaro. Care acum trei ani era ultimul răcnet.

— Lasă-mi-l și pe ăsta, o să vedem.

Bătrânul fusese dintotdeauna scofâlcit, cu maxilarul de jos proeminent, cu urechi pleoștite și pleoape căzute, adus de spate. Ca și cum, aplecându-se ore în șir deasupra aparatelor, acestea îl storceau de puteri. Declinul i se accelerase recent, de când ajunsese să accepte adevărurile dure ale vieții. Marfa se schimbbase, clienții se transformau în altfel de ființe, iar aspirațiile nu-i mai erau așa de grozave precât păreau cândva. Dar și în aceste zile crepusculare tot mai avea câteva distracții cu care-și umplea timpul.

— Televizorul tău e gata, zise el tușind într-o batistă galbenă decolorată.

Carney îl însoți în spate.

Denumirea magazinului – inscripționată pe vitrină cu litere zdravene, aurii – promitea un lucru, biroul dezordonat din față altceva, iar această încăpere oferea ceva cu totul diferit, pe deplin spiritual. Atmosfera de-aici era diferită, întunecoasă, dar impunea respect, atenua babilonia de pe Strada Radiourilor. Radioreceptoarele demontate, tuburile catodice de diferite dimensiuni, măruntaiele aparatelor zăceau îngrămădite pe rafturi metalice. În mijlocul camerei, masa de lucru era luminată într-o porțiune liberă pe tabla plină de zgârieturi, în așteptarea următorului pacient, cu scule și instrumente de măsură pătrătoase aranjate ordonat de jur împrejur. Acum cincizeci de ani, majoritatea chestiilor din cameră nici nu existau, abia se înfripau

în imaginația câte unui inventator – și, brusc, răsăriseră încăperi ca asta, unde oamenii le păstrau secretele.

Până când apărea altceva.

În locul unde se aflase biroul băiatului, era un pat pliant, de campanie, cu o pătură din lână cadrilată împăturită în S. O fi dormit aici? În timp ce depanatorul îl poftea înăuntru, Carney observă că acesta iarăși pierduse din greutate. Se gândi să-l întrebe de sănătate, dar se abținu.

Aronowitz ținea la vedere, lângă ușa de la intrare, o colecție de tranzistoare, dar articolele din spate își schimbau mult mai rapid stăpânii. Televizorul lui Carney, un Philco 4242, era așezat pe podea. Freddie i-l adusese la magazin pe un cărucior care scârțâia ca naiba, jurând că-i în „stare perfectă”. Uneori Carney simțea nevoia să-l ia la întrebări pe văru-său, să-i spună adevărul când simțea că-i toarnă câte o gogoasă, iar alteori ținea la el până într-atât, încât îi era rușine până și de cea mai vagă urmă de îndoială. Când a băgat televizorul în priză și l-a deschis, s-a trezit cu un punct alb în mijlocul ecranului și cu un zumzet enervant. Nu l-a întrebat pe Freddie de unde îl are. Televizoarele la mâna a doua se vindeau rapid atunci când Carney le punea prețul corect.

— Alea-s încă nereparate, zise Carney.

— Care? Ah, alea.

Lângă ușa de la WC era o stivă de televizoare Silvertone, cu carcase Lowboy deschise la culoare, care prindeau toate canalele. Erau fabricate de Sears, iar clienții lui Carney adorau produsele Sears încă din copilărie, când părinții lor le comandau din cataloage, fiindcă, în orașele lor din sud, albi ori nu voiau să le vândă și negrilor, ori le umflau prețul peste măsură.

— Pe-astea le-a adus ieri un tip, spuse Aronowitz. Cică ar fi căzut dintr-un camion.

— Cutiile arată bine.

— Înseamnă că au căzut de la o înălțime foarte mică.

O sută optzeci și nouă bucata plus, să zicem, alți douăzeci de parai taxa de Harlem de marfă preluată de la albi din magazin;

Cuprins

Camioneta 1959	7
Dorvay 1961	121
Șezi blând, scumpi 1964	229